

Klart för talsuccé!

KAN DU TALA? Jag antar att du svarar ja på den frågan.

Men på hur många olika sätt kan du framföra något muntligt? Den frågan är inte lika lätt att svara på. Det finns nämligen massor av olika sätt och situationer. I en del muntliga framföranden ska du *berätta* en spännande historia, medan du i andra ska *informera* om något som du har sett, läst eller hört. I vissa muntliga framföranden ska du *resonera* om en fråga eller *argumentera* för en åsikt medan du i andra ska *ställa frågor*, *samtala* och *diskutera* med andra i grupp. Och ibland är det viktigare att du *lyssnar aktivt* än att du talar själv!

I den här boken kommer du att få lära dig om olika situationer då du ska tala med och inför andra. Du kommer att få hjälp med att förbereda och genomföra olika slags redovisningar och tal. Du kommer också att få göra flera roliga, intressanta och spännande tala- och lyssnaövningar tillsammans med dina klasskamrater.

Kom ihåg: ju mer du tränar på att tala, desto större talsuccé kommer det att bli!

Lycka till med talandet!

Pär Sahlin

DIKTER FÖR HÖGLÄSNING

Många människor tycker om att läsa dikter. En del tycker också om att lyssna när någon läser dikter högt. Den som läser kan med hjälp av rösten och kroppsspråket uttrycka tankar och budskap som finns i dikten. Här är två dikter som Toni och Adrian läste för sin klass.

Sluta tjata

Sluta tjata om att bädda sängen
Sluta säg att jag är slö och lat
Sluta klaga på mig, snälla rara
Låt mig slippa höra allt ert gnat

Sluta sucka åt mig hela dagen
Sluta gnäll så jag blir trött och sur
Sluta klandra mig för mina vanor
Låt mig inte bli ett djur i bur

Ge mig lust och styrka och anamma
Ge mig stöttning och en massa pepp
Ge mig kraft att orka pappamamma
Ge mig skäl att slippa hänga läpp

Ge mig mod att växa upp!

Förbereda

DU SKA NU FÖRBEREDA dig på att läsa en dikt högt. Först ska du göra två övningar, i par eller i grupp.

Läs på olika sätt

► Läs en dikt med inlevelse och variation.

Hur publiken uppfattar din dikt beror på hur du framför den. Välj var sin dikt att läsa högt för varandra. Det går bra att använda dikten *Sluta tjata* på sidan 36. Här nedanför får ni några tips om olika sätt att läsa dikten på. Kom gärna på egna. När ni har läst dikten på olika sätt ska ni svara på frågorna på nästa sida.

Läs dikten...

...som en
operasångare

... argt

...extremt
fort

...som en president

...som en polis

...genom att gråta
varannan rad och
skratta varannan rad

...som en clown

...överdrivet
piggt

...och var allergisk

...med olika
tonlägen

...extremt
långsamt

Framföra

DU HAR FORMULERAT och förberett din dikt. Nu är det snart dags att framföra dikten inför publik.

Innan du läser dikten

Här finns tips på saker att tänka på innan du framför din dikt.

Memorera

För att ditt framträdande ska bli så bra som möjligt kan du lära dig dikten utantill. Ju mer du kan memorera av dikten, desto mer tid kan du lägga på själva framförandet.

Talmanus

När du läser dikten kan du använda dig av ett talmanus. Ett talmanus kan se ut på olika sätt. Har du lärt dig dikten utantill kan det räcka att ha ett par viktiga stödord nedskrivna på så kallade manuskort. Du kan också ha hela dikten nedskrivna på ett eller flera manuskort.

★ Läs mer om hur du kan använda talmanus i Lilla uppslaget på sidorna 101–103.

Rösten

Genom att variera rösten kan du förstärka olika saker i din dikt. Om du berättar något allvarligt ska det höras på din röst. Variera hur fort du talar för att skapa rytm och dramatik i dikten. Tänk också på röstläget: tala högre eller lägre när det passar. Utnyttja pauserna som finns i dikten.

Kroppsspråket

Hur ska du stå under din dikt? Det bästa brukar vara att stå stadigt med båda fötterna i golvet. Ta ögonkontakt med publiken. Utifrån denna position kan du sedan använda kroppsspråket för att förstärka saker i dikten, till exempel röra handen i takt, eller ta ett steg mot publiken när du vill betona något extra mycket. Tänk på att ditt ansikte också ska förmedla de känslor som finns i dikten. Handlar dikten om något sorgligt, låt det synas i ditt ansikte.

Öva för dig själv

Läs dikten högt för dig själv, gärna framför en spegel. Eller spela in en film när du läser dikten. Öva dig på att ta ögonkontakt och att röra händer och fötter när det passar. Hakar du upp dig på något i dikten, kan du ändra eller stryka för att få bättre flyt.

Respons på högläsning

När du har övat ett par gånger på egen hand kan du läsa din dikt för en kamrat. Lyssna också på kamratens dikt. Hur väl lyckas din kamrat med följande i sin dikt?

- tittar på publiken då och då under läsningen
- pratar högt och tydligt
- varierar sin röst
- använder sig av kroppsspråk
- utnyttjar diktens ord och rytm för att få fram en känsla

Läs din dikt

Nu är det dags att läsa din dikt. Ta hjälp av responsen som du har fått för att förfina ditt framförande ytterligare. Lycka till!